

DECIZIE

15 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan, Maria Ghervas

Ion Druță, Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către reprezentantul Întreprinderii cu capital străin „Easy Credit” societate cu răspundere limitată, Nicolae Eremia,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Întreprinderii cu capital străin „Easy Credit” societate cu răspundere limitată împotriva Galinei Mîrzenco cu privire la încasarea datoriei,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 octombrie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de către Întreprinderea cu capital străin „Easy Credit” societate cu răspundere limitată și menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani municipiul Chișinău din 12 februarie 2016,

c o n s t a ț ă :

La data de 17 iulie 2015, ÎCS „Easy Credit” SRL a depus cerere de chemare în judecată împotriva Galinei Mîrzenco cu privire la încasarea datoriei.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la data de 01 august 2014, a încheiat cu pârâta contractul de împrumut nr. 927921242, prin care s-a obligat să acorde ultimei un împrumut în sumă de 15000 lei, care urma a fi rambursat în 18 rate lunare egale a câte 1344 lei lunar, începând cu 20 august 2014, iar pârâta s-a obligat să restituie împrumutul cu dobânda și costurile aferente în conformitate cu prevederile contractuale și cu graficul rambursării împrumutului.

Menționează că, ÎCS „Easy Credit” SRL a acordat împrumutul în termenul și condițiile stabilite în contract, astfel, îndeplinindu-și toate obligațiile asumate față de debitor.

Susține că, pârâta, după ce a achitat cu abateri 5 rate lunare integral, ultima de pe data de 20 decembrie 2014 și 928 lei pentru rata din 20 ianuarie 2015, a încetat să achite împrumutul conform graficului prestabilit și intenționat se eschivează de la onorarea obligațiilor contractuale asumate.

Relevă că, în scopul soluționării amiabile a litigiului, la data de 06 aprilie 2015, prin scrisoare recomandată, a somat pârâta, solicitând rambursarea ratelor scadente și neachitate, la care ultima nu a acordat nici o atenție, refuzând în continuare achitarea împrumutului.

Solicită încasarea de la pârâtă a sumei restante a împrumutului în mărime de 4448 lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 744 lei, a clauzei penale în sumă de 975 lei și a sumei ratelor lunare rămase ale împrumutului în mărime de 12096 lei, precum și a taxei de stat în sumă de 547,89 lei.

Prin hotărârea Judecătoreiei Buiucani mun. Chișinău din 12 februarie 2016 acțiunea a fost admisă parțial și au fost încasate de la Galina Mîrzenco în beneficiul ÎCS „Easy Credit” SRL suma de 16544 lei, cu titlu de datorie, suma de 122,66 lei, cu titlu de dobândă de întârziere contractuală pentru perioada 20 ianuarie 2015-30 aprilie 2015, suma de 750 lei, cu titlu de penalitate și suma de 672,50 lei, cu titlu de cheltuieli de judecare a cauzei. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 octombrie 2016 a fost respins apelul declarat de către ÎCS „Easy Credit” SRL și menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 01 decembrie 2016, în termenul prevăzut de lege, reprezentantul ÎCS „Easy Credit” SRL, Nicolae Eremia a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri cu privire admiterea integrală a acțiunii, cu încasarea taxelor de stat pentru depunerea cererilor de apel și recurs.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea admiterii parțiale a pretențiilor cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și a penalității sunt neîntemeiate.

Menționează că, la soluționarea cauzei, instanțele de judecată au confundat termenii juridici practicați, ceea ce este inadmisibil și, anume, termenul de dobândă contractuală cu termenul de dobândă de întârziere, aplicând în acest sens prevederile legale, ce nu urmau a fi aplicate.

Sușține că, din prevederile art. art. 619 și 872 din Codul civil reiese clar că, în cazul în care debitorul întârzie în executarea obligației ce-i revine, acesta este obligat să achite și dobânzi suplimentare pe perioada întârzierii. Dacă în contract nu este prevăzută mărimea acesteia, atunci dobânda de întârziere constituie 5% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585, iar în cazul în care contractul prevede expres o dobândă de întârziere, urmează fi aplicată dobânda de întârziere contractuală.

Afirmă că, contractul de împrumut, încheiat între părți, prevede o astfel de dobândă de întârziere și, anume, în informațiile precontractuale este indicat clar că, în caz de întârziere la plată, se va percepe dobânda de întârziere egală cu suma dintre rata anuală a dobânzii prevăzută în prezentul contract și 5 procente anual, dar nu mai puțin de 12 lei pentru fiecare zi de întârziere și clauza penală în mărime de 75 lei pentru 5 zile întârziere, 150 lei pentru 15 zile de întârziere și 750 lei pentru 45 zile întârziere.

Relevă că, conform secțiunii 3.02 din contractul de împrumut, în cazul în care împrumutatul nu va achita integral în termenul stabilit orice sumă scadentă conform prezentului contract, prevăzută în Graficul de rambursare a împrumutului, acesta va achita o dobândă de întârziere egală cu suma dintre rata anuală a dobânzii prevăzută în prezentul contract și 5 procente, anual. Dobânda de întârziere se va calcula zilnic reieșind din anul calendaristic de 365 zile. Totodată, părțile au convenit că, dobânda de întârziere achitată de împrumutat nu poate fi mai mică decât suma de 12 lei pentru fiecare zi de întârziere și urmează a fi achitată către ÎCS „Easy Credit” SRL imediat. Aceeași prevedere este stabilită și în ultimul aliniat din graficul de rambursare a împrumutului.

Consideră că, odată ce dobânda de întârziere este stabilită în textul contractului, iar această prevedere nu a fost declarată nulă (fiind verificată și de Agenția pentru Protecția Consumatorilor) sau abuzivă, instanța de judecată urma să se conformeze.

Invocă că, art. 619 alin. (3) din Codul civil stabilește clar că, în cazul în care creditorul poate cere în alt temei juridic dobânzi mai mari, ele vor trebui plătite. Nu se exclude invocarea dreptului privind repararea unui alt prejudiciu. Totodată, dobânda de întârziere nu se aplică la dobânzi.

Mai invocă că, temeiul juridic, în baza căruia ÎCS „Easy Credit” SRL solicită dobânzi de întârziere mai mari decât cele prevăzute în alin. (1) și (2) ale art. 619 din Codul civil, este contractul de împrumut, debitorul Galina Mîrzenco, fiind obligat odată cu semnarea contractului de împrumut, să achite dobânda de întârziere, în cazul în care acesta nu-și va executa în termen obligația de rambursare a împrumutului. Astfel, se constată cu certitudine că, termenii de dobândă și dobândă de întârziere sunt termeni juridici absolut diferiți și urmează a nu fi confundați, or, confundarea acestora în mod direct atentează la drepturile părților antrenate într-un raport juridic.

Menționează că, prima instanță, la examinarea cauzei, greșit a făcut trimitere la art. 869, deoarece această normă de drept stabilește cuantumul și modalitatea de plată a dobânzii contractuale și nu a celei de întârziere.

Susține că, instanțele judecătorești au aplicat eronat prevederile Recomandării Curții Supreme de Justiție nr. 13 privind relația rezonabilă dintre dobânzile practicate pe piața financiară non-bancară și rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei, deoarece Curtea Supremă de Justiție a făcut trimitere la art. art. 585 și 869 din Codul civil, care reglementează termenul de dobândă și nicidecum nu a făcut trimitere la art. art. 619 și 872 din Codul civil, care reglementează termenul de dobândă de întârziere.

Afirmă că, la soluționarea litigiilor ce reies din contractele de împrumut, instanțele de judecată urmau să țină cont de Hotărârea explicativă a Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 24 decembrie 2010 „Cu privire la unele chestiuni referitoare la aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației la soluționarea litigiilor legate de contractele de împrumut”.

Relevă că, pct. 24 din Hotărârea explicativă enunțată stabilește că, creditorul obligației pecuniare nu trebuie să dovedească mărimea daunei cauzate prin întârzierea executării, aceasta fiind, de regulă, stabilită anticipat, iar debitorul, în baza art. 619 alin.(1) din Codul civil, este investit cu dreptul de a face proba unui prejudiciu mai redus, însă în ședința de judecată nu a fost adusă nici o probă, ce ar determina instanțele judecătorești să reducă mărimea dobânzii de întârziere.

Consideră că, instanțele judecătorești ilegal au redus mărimea dobânzii de întârziere.

Invocă că, mărimea clauzei penale a fost stabilită expres în textul contractului și, anume, în informații standard privind creditul pentru consumatori și secțiunea 5.02. a contractului de împrumut. Astfel, în dependență de termenul continuu al neexecutării, părțile au stabilit trei clauze penale și, anume, 75 lei pentru 5 zile consecutive de neexecutare, prezenta clauză penală fiind plătită sau scadentă în a 6-a zi; 150 lei pentru 15 zile consecutive de neexecutare, prezenta clauză penală fiind plătită sau scadentă în a 16-a zi și 750 lei pentru 45 zile consecutive de neexecutare, prezenta clauză penală fiind plătită sau scadentă în a 46-a zi. Odată ce debitorul nu-și execută obligația de restituire a împrumutului pe un termen mai mare de 45 zile, scadente sunt toate trei clauze penale, astfel că toate trei clauze penale urmează a fi sumate.

Mai invocă că, concluzia instanțelor judecătorești precum că, este scadentă doar ultima clauză penală este absolut neîntemeiată, odată ce contractul stabilește clar când devin plătibile (datorate) acestea.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 08 februarie 2017 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, la data de 01 august 2014, între ÎCS „Easy Credit” SRL și Galina Mîrzenco a fost încheiat contractul de împrumut nr.927921242, prin care ÎCS „Easy Credit” SRL s-a obligat să-i acorde Galinei Mîrzenco un împrumut în sumă de 15000 lei, care urma a fi rambursat în 18 rate lunare a câte 1344 lei lunar, începând cu data de 20 august 2014, iar Galina Mîrzenco s-a obligat să restituie împrumutul și costurile aferente în conformitate cu prevederile contractuale și graficul de rambursare a împrumutului.

Prin dispoziția de plată nr. 00003405 din 01 august 2014 se atestă că, Galina Mîrzenco a primit de la ÎCS „Easy Credit” împrumutul bănesc în sumă de 15000 lei.

La data de 06 aprilie 2015, ÎCS „Easy Credit” SRL a expediat în adresa Galinei Mîrzenco pretenția cu privire la achitarea datoriei scadente în mărime de 3561 lei, calculată la data semnării prezentei, recepționată de ultima, însă a rămas fără răspuns (f. d. 18, 19).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, ÎCS „Easy Credit” SRL a solicitat încasarea de la Galina Mîrzenco a datoriei în sumă de 18263 lei, formată din suma restantă a împrumutului în mărime de 4448 lei, suma ratelor lunare rămase ale împrumutului în sumă de 12096 lei, dobânda de întârziere în sumă de 744 lei și clauza penală în sumă de 975 lei și a taxei de stat în sumă de 547,89 lei.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii, încasând de la Galina Mîrzenco în beneficiul ÎCS „Easy Credit” SRL suma de 16544 lei, cu titlu de datorie, suma de 122,66 lei, cu titlu de dobândă de întârziere contractuală pentru perioada 20 ianuarie 2015-30 aprilie 2015, suma de 750 lei, cu titlu de penalitate și suma de 672,50 lei, cu titlu de cheltuieli de judecare a cauzei.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către ÎCS „Easy Credit” SRL, a ajuns la concluzia netemeiniciei acestuia, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o legală.

Reprezentantul ÎCS „Easy Credit” SRL, Nicolae Eremia, declarând recurs, a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea încasării dobânzii de întârziere și a penalității.

Conform art. 624 alin. (1) din Codul civil, clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Conform secțiunii 5.02 lit. a)-c) din condițiile contractuale standard la contractul de împrumut nr. 027921242 din 01 august 2014, în cazul în care împrumutatul nu restituie suma împrumutată pe o perioadă de 5 zile consecutiv, acesta este obligat să achite în beneficiul ÎCS „Easy Credit” SRL o clauză penală în mărime de 75 lei; în cazul în care împrumutatul nu restituie suma împrumutată pe o perioadă de 15 zile consecutiv, acesta este obligat să achite în beneficiul ÎCS „Easy Credit” SRL o clauză penală în mărime de 150 de lei; în cazul în care împrumutatul nu restituie suma împrumutată pe o perioadă de 45 zile consecutiv, acesta este obligat să achite în beneficiul ÎCS „Easy Credit” SRL o clauză penală în mărime de 750 lei.

Din materialele dosarului rezultă că, ÎCS „Easy Credit” SRL, solicitând încasarea clauzei penale în sumă de 975 lei, a invocat că, conform pct. 5.02 lit. d) din condițiile contractuale standard la contractul de împrumut nr. 027921242 din 01 august 2014, în cazul în care neexecutarea continuă pe o perioadă mai mare de 45

de zile calendaristice consecutiv, ÎCS „Easy Credit” SRL își păstrează dreptul de a pretinde, iar împrumutatul se obligă să achite clauze penale.

Conform art. 732 din Codul civil, neclaritățile din condițiile contractuale standard se interpretează în defavoarea părții care le-a formulat. În caz de dubiu, contractul se interpretează în favoarea celui care a contractat obligația și în defavoarea celui care a stipulat-o. În toate cazurile, contractul se interpretează în favoarea aderentului sau a consumatorului.

Art. 712 alin. (1) din Codul civil prevede că, clauze contractuale standard sunt toate clauzele formulate anticipat pentru o multitudine de contracte, pe care o parte contractantă (utilizator) le prezintă celeilalte părți la încheierea contractului. Este indiferent dacă prevederile formează un document separat sau sunt parte a documentului ce reprezintă contractul, de asemenea nu importă numărul condițiilor și forma contractului.

Conform art. 715 din Codul civil, dispozițiile din clauzele contractuale standard care, în raport de împrejurări, în special în raport cu aspectul sau aparența exterioară a contractului, sunt atât de neobișnuite încât partea care contractează nu trebuie să presupună existența lor, nu devin clauze în contract.

Raportând normele de drept enunțate la circumstanțele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, instanțele judecătorești întemeiat au interpretat în favoarea intimitei secțiunea 5.02 din condițiile contractuale standard la contractul de împrumut nr.027921242 din 01 august 2014.

La caz, se reține că, clauzele enunțate reprezintă, de fapt, niște clauze abuzive, care au fost incluse de împrumutător în contract fără a fi negociate direct cu consumatorul, iar prin aceste clauze contractuale se creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților.

La acest capitol, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că, instanțele judecătorești corect au concluzionat că, acordul nr. 927921242 din 01 august 2014 este unul de adeziune, întrucât modalitatea de redactare al acestuia produce un efect atât de surprinzător, încât este greu de crezut că un împrumutat diligent, reieșind din aspectul general al secțiunii 5.02 din condițiile contractuale standard la contractul de împrumut nr.027921242 din 01 august 2014, utilizată de legiuitor la redactarea art. 624 alin.(1) din Codul civil, ar fi putut să se aștepte la apariția obligației sale de a achita toate sumele indicate.

Prin urmare, instanța de recurs consideră că, instanțele judecătorești temeinic și legal au încasat de la Galina Mîrzenco în beneficiul ÎCS „Easy Credit” SRL penalitatea în sumă de 750 lei, iar argumentele invocate de către reprezentantul recurentei, Nicolae Eremia în acest sens nu pot fi reținute ca întemeiate.

Conform art. 869 alin. (1) și (2) din Codul civil, în baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei. Înțelegerea asupra dobânzii prin care se încalcă dispoziția alin.(1) este nulă.

Conform art. 872 alin. (1) din Codul civil, în cazul în care împrumutatul nu restituie în termen împrumutul, împrumutătorul poate cere pentru întreaga sumă datorată o dobândă în mărimea prevăzută la art.619 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Art. 619 alin. (1) și (3) din Codul civil prevede că, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus. În cazul în care creditorul poate cere în alt temei juridic dobânzi mai mari, ele vor trebui plătite. Nu se exclude invocarea dreptului privind repararea unui alt prejudiciu.

Conform secțiunii 3.02 lit. b) din condițiile contractuale la contractul de împrumut nr. 027921242 din 01 august 2014, în cazul în care împrumutatul nu va achita integral în termenul stabilit orice sumă scadentă conform contractului, prevăzută în graficul de rambursare a împrumutului, acesta va achita o dobândă de întârziere egală cu suma dintre rata anuală a dobânzii prevăzută în prezentul contract și 5 % anual. Dobânda de întârziere se va calcula zilnic reieșind din anul calendaristic de 365 de zile. Totodată, părțile au convenit că, dobânda de întârziere achitată de împrumutat către ÎCS „Easy Credit” SRL nu poate fi mai mică decât suma de 12 lei pentru fiecare zi de întârziere și urmează a fi achitată imediat.

În speță, instanțele judecătorești corect au reținut că, dobânda fixă de 12 lei pe zi stabilită de pct. 3.02 lit. b) din contractul de împrumut, raportată la suma ratelor convenite (1344 lei), presupune o dobândă zilnică de 0,892%, ceea ce reprezintă o dobândă anuală de 325,89%, care în mod evident este disproporționată atât în raport cu rata de finanțare stabilită de Banca Națională a Moldovei, cât și cu limita de 22,07% anuale stabilită de practica judiciară, astfel, pct. 3.02 lit. b) din contractul de împrumut în partea stabilirii unei dobânzi contractuale pentru perioada întârzierii, care depășește valoarea de 22,07 % anuale, este nul și lipsit de efecte juridice.

În asemenea circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, instanțele judecătorești temeinic și legal au încasat de la Galina Mîrzenco în beneficiul ÎCS „Easy Credit” SRL dobânda de întârziere pentru perioada 20 ianuarie 2015-30 aprilie 2015 în sumă de 122,66 lei, iar argumentul invocat de către reprezentantul recurenteii precum că, instanțele judecătorești au confundat noțiunile de dobândă contractuală și dobândă de întârziere nu poate fi reținut, deoarece este neîntemeiat.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt întemeiate și legale, iar argumentele invocate de către reprezentantul recurenteii sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de reprezentantul Întreprinderii cu capital străin „Easy Credit” societate cu răspundere limitată, Nicolae Eremia.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 04 octombrie 2016 și hotărârea Judecătorei Buiucani municipiul Chișinău din 12 februarie 2016 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Întreprinderii cu capital străin „Easy Credit” societate cu răspundere limitată împotriva Galinei Mîrzenco cu privire la încasarea datoriei.

Decizia este irevocabilă de la pronunțare.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorei

Iulia Sîrcu

Sveatoslav Moldovan

Maria Ghervas

Ion Druță

Mariana Pitic